

Stora Enso Oulu Oy

Nuottasaaren pesimälinnusto- ja lepakkoselvitys

Luontoselvitys

Projektinnumero: 101019353-001

20.6.2022

Maastaselvitykset ja raportointi

FM (biologi) Joel Nyberg, HaapaHiisi tmi

Raportin tarkastus

FT (biologi) Petri Lampila, Afry Finland Oy

Kannen kuva: © Joel Nyberg

Copyright © AFRY Finland Oy

Kaikki oikeudet pidätetään Tätä asiakirjaa tai osaa siitä ei saa kopioida tai jäljentää missään muodossa ilman AFRY Finland Oy:n antamaa kirjallista lupaa.

Sisällys

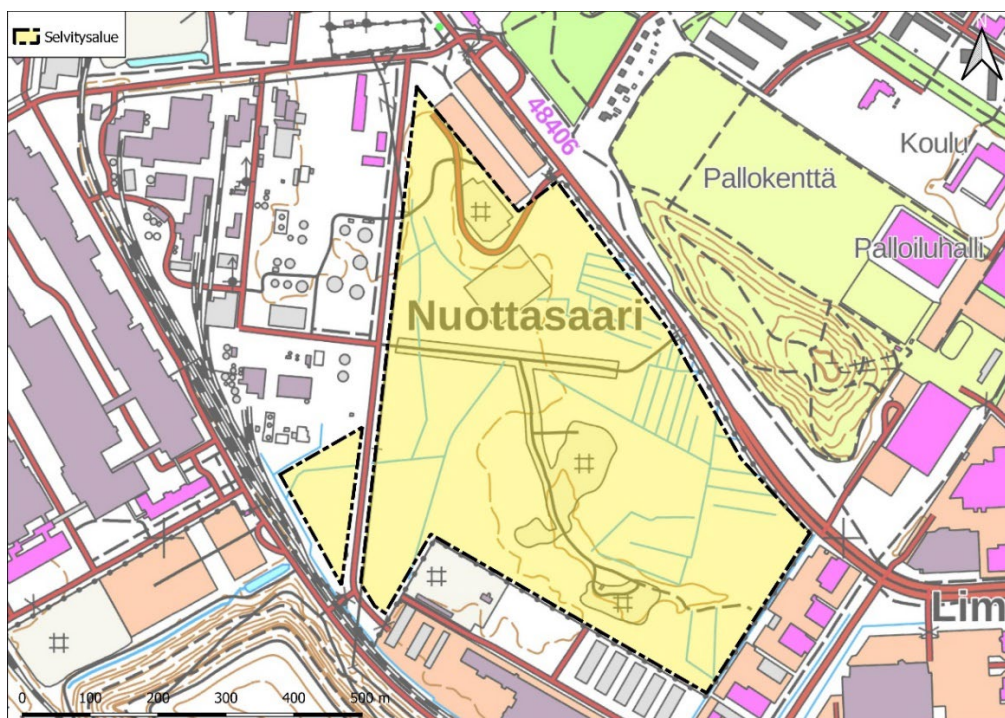
1	Johdanto	3
2	Laaditut selvitykset	4
3	Pesimälinnusto	4
3.1	Selvitysmenetelmät	4
3.2	Tulokset.....	4
4	Lepakot.....	6
4.1	Selvitysmenetelmät	7
4.2	Tulokset.....	7
5	Yhteenveto	8
6	Lähteet	9

1 Johdanto

Stora Enso Oulu Oy:n Nuottasaaren sellu- ja kartonkitehtaassa valmistetaan nykyisen ympäristöluvan vaiheen 1 mukaisesti valkaisuamatonta havusellua ja yhdellä kartonkikoneella (BM7) pakkauskartonkia. Tämä luontoselvitys liittyy ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn (YVA), jossa arvioidaan pysäytettynä olevan paperikoneen PK6 muuttamisen pakkauskartonkikoneeksi sekä BCTMP-massan valmistuksen aloittamista uudella massalinjalla kartonginvalmistuksen raaka-aineksi.

YVA-menettelyn vaihtoehdossa VE1 raaka-aineena käytettävän puun määrä kasvaa. Tämän johdosta tehtaan välittömään läheisyyteen rakennetaan uusi puun varastoalue. Tämä luontoselvitys on tehty suunnitellulle uudelle varastoalueelle. Luontoselvityksen alueen varsinaiseen puun ja hakkeen varastointiin käytettävän alueen pinta-ala on 6 hehtaaria. Varastoalue pinnoitetaan ja siihen toteutetaan hulevesiviemäri. Selvitysalueen kokonaispinta-ala on noin 32 ha.

Selvitysalue on nykytilassaan Stora Enso Oulu Oy:n käyttämä metsäinen viheralue teollisuusalueen ja Heinäpään urheilukeskuksen välissä (Kuva 1-1). Selvitysalueella esiintyy pääsääntöisesti kulttuurivaikutteista kangasmetsää sekä lehtipuuvaltaista rehevää lehtometsää. Alueen metsät eivät ole luonnontilaisiksi tulkittavia. (Ramboll Oy 2021.) Selvitysalueelle ei ole merkitty suojelumerkintöjä hyväksytyyn Uuden Oulun yleiskaavaan 2030 (Oulun kaupunki 2022). Suunnitellulle puun varastoalueelle on tehty luontoselvitys vuonna 2014. Tämä selvitys täydentää aiemmin tehtyjä selvityksiä pesimälinnuston ja lepakoiden osalta.

Kuva 1-1 Selvitysalueen rajaus (karttapohja: Maanmittauslaitos).

2 Laaditut selvitykset

Alueen aiemmissa luontoselvityksissä oli käyty laajasti läpi selvitysalueelta saata-
vissa olleita taustatietoja ja aineistoja. Vuoden 2022 selvityksien tueksi tilattiin
Suomen lajitietokeskukselta havainnot suojelullisesti huomionarvoisista lintula-
jeista sekä tarkastettiin lepakkohavainnot lajitietokeskuksen verkkopalvelusta
laji.fi (Suomen Lajitietokeskus 2022).

Selvitysalueelle tehtiin touko-kesäkuussa 2022 kaksi maastokäyntiä (taulukko 2-
1). Maastoselvityksistä vastasi FM biologi Joel Nyberg (HaapaHiisi tmi). Selvitys-
menetelmät ja tulokset on kuvattu tarkemmin luvuissa 3–5.

Taulukko 2-1 Vuonna 2022 tehdyt maastoselvitykset.

Luontoselvitys	Maastokäynnit
pesimälinnusto	25.5. ja 16.–17.6.2022
lepakot	16.–17.6.2022

3 Pesimälinnusto

3.1 Selvitysmenetelmät

Pesimälinnustonselvityksen tarkoituksena on muodostaa yleiskäsitys selvitysalueen
pesimälinnuston lajistosta ja runsaudesta sekä selvittää etenkin uhanalaisten,
EU:n lintudirektiivin liitteen I lajien ja muutoin suojelullisesti huomionarvoisten
lintulajien (EU-neuvoston direktiivi 79/409/ETY, Lehikoinen ym. 2019) esiintymi-
nen hankealueella ja tunnistaa mahdolliset linnustolle arvokkaat alueet.

Pesimälinnusto selvitettiin kiertolaskennalla. Kiertolaskenta suoritettiin linnuston-
seurannan kartoituslaskennan havainnointiohjetta (Koskimies & Väisänen 1988)
mukaillen siten, että laskentakierroksia oli kaksi. Kartoitukset tehtiin havainnoin-
nille otollisessa säässä aamuyöllä–aamulla ennen kello 8:00, jolloin linnut laulavat
aktiivisesti ja ovat helpoiten havaittavissa. Alue käveltiin läpi siten, että mikään
sen osa ei jäänyt 100 metriä kauemmas kuljetusta reitistä.

3.2 Tulokset

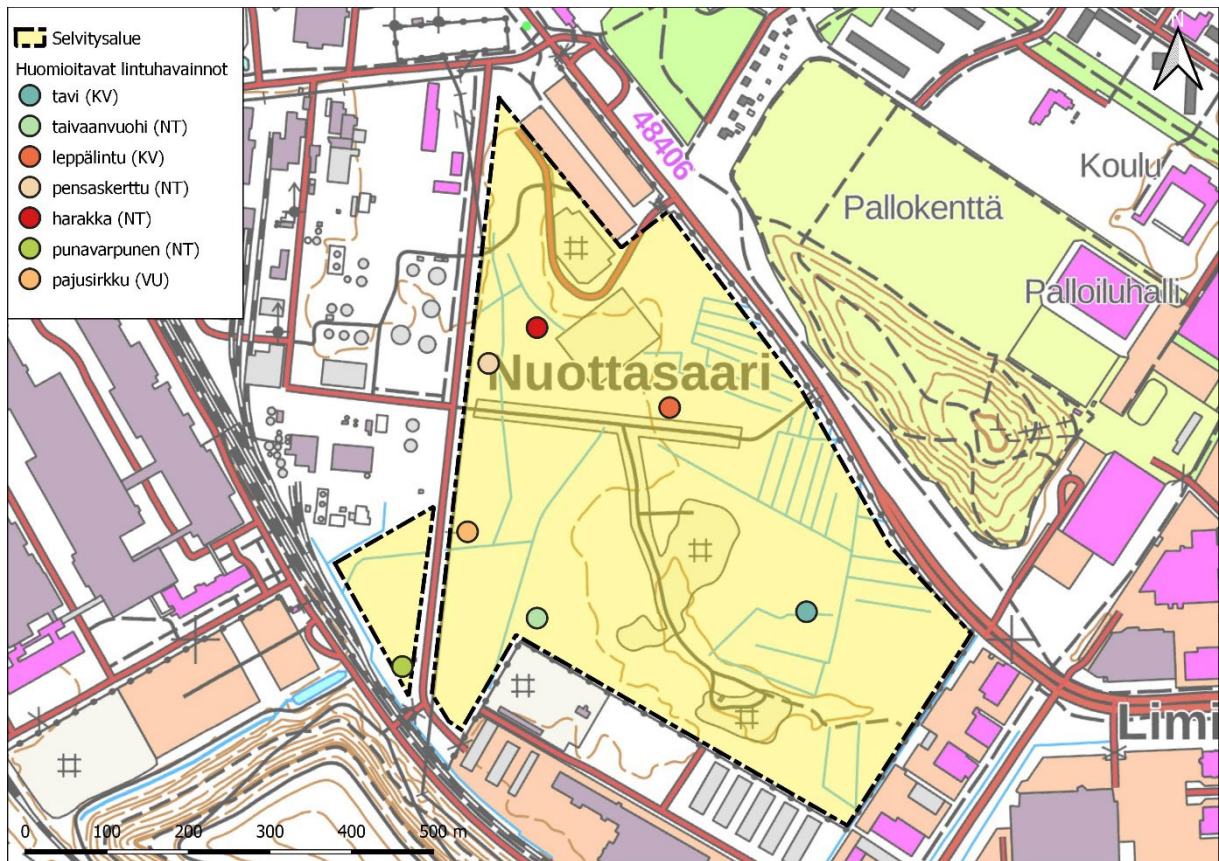
Hankealueella havaittiin 27 lintulajia, joiden tulkittiin pesivän alueella (Taulukko
3-1). Linnusto koostuu pääasiassa seudulla yleisistä metsän yleislajeista sekä kau-
punkimetsille tyypillisistä pensaikkomaiden ja lehtimetsien lajeista (luokittelu: Väi-
sänen ym. 1998). Alueen eteläosan ojat ja kosteikkopainanteet tarjoavat pesi-
mäympäristön myös havaituille taville, metsäviklolle ja taivaanvuohelle. Alueen
keskiosan paikoin järeäpuustoisessa männikössä havaittiin mm. leppälinnun ja se-
pelkyyhkyn pesintä.

Havaituista 27 pesimälajista neljä on kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa määritelty silmälläpidettäväksi (NT) ja yksi vaarantuneeksi (VU), minkä lisäksi kaksi lajia kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin (Lehikoinen ym. 2019). Pesimälajeissa ei ole EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja (Taulukko 3-1, Kuva 3-1).

Taulukko 3-1. Pesimälinnustonselvityksessä havaitut lajit ja niiden parimäärät sekä suoje-luasema. Lyhenteet: VU = vulnerable, vaarantunut; NT = near threatened, silmälläpidet-tävä; KV = Suomen kansainvälinen vastuulaji. Suojelullisesti huomionarvoiset lajit on li-havoitu.

Laji	Status	Parimäärä	Lisätietoja
tavi	KV	1	
metsäviklo		1	
lehtokurppa		1	
taivaanvuohi	NT	1	
sepelkyyhky		1	
metsäkirvinen		2	
punarinta		3	
leppälintu	KV	1	
punakylkirastas		8	
räkättirastas		2	
mustarastas		4	
lehtokerttu		5	
pensaskerttu	NT	1	
hernekerttu		2	
pajulintu		12	
sirittäjä		2	
peukaloinen		1	
kirjosieppo		3	
talitiainen		4	
sinitiainen		1	
harakka	NT	1	
naakka		0-2	Pesintä alueella epävarma
peippo		5	
vihervarpunen		1	
punavarpunen	NT	1	
pajusirkku	VU	1	
keltasirkku		4	

Mikään selvitysalueen osa ei erottunut selvityksessä linnustoltaan selvästi muuta aluetta arvokkaampana, vaan havainnot jakautuivat melko tasaisesti alueen eri osiin. Havaittujen suojelullisesti huomionarvoisten lajien uhanalaistumisen pääasi-alliset syyt eivät liity sopivan pesimäympäristön puutteeseen Suomessa. Lajitieto-keskuksen tietokantoihin ei ole kirjattu tietoja suojelullisesti huomionarvoisten la-jien pesinnästä selvitysalueella (Suomen lajitietokeskus 2022). Alueen välittö-mässä läheisyydessä havaittuja, mutta alueella pesimättömiksi tulkittuja lajeja oli-vat räyskä, naurulokki, kalalokki, tervapääsky, räystäspääsky, kuovi, meriharakka ja korppi. Näiden tulosten perusteella alueella ei ole merkittäviä linnustoarvoja.

Kuva 3-1. Suojellisesti huomionarvoisten lintulajien havaintopaikat pesimälinnustaselvityksessä.

4 Lepakot

Luontodirektiivin IV (a) eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä (luonnonsuojelulaki § 49). Kiellosta on mahdollista hakea poikkeusta. Kaikki maassamme tavattavat lepakkolajit kuuluvat näihin tiukasti suojeltuihin lajeihin. Kaikki Suomessa esiintyvät lepakot ovat myös luonnonsuojelulain 38 §:n mukaan rauhoitettuja (LsL 1096/96), minkä lisäksi Suomen vuonna 1999 ratifioima Euroopan lepakoidensuojelusopimus (EUROBATS) velvoittaa osapuolimaita huolehtimaan lepakoiden suojelusta lainsäädännön kautta sekä lisäämällä tutkimusta ja kartoituksia. EUROBATS-sopimuksen mukaan lepakoille tärkeitä ruokailualueita sekä siirtymä- ja muuttoreittejä tulee myös pyrkiä säästämään.

Useiden lepakkolajien esiintyminen painottuu Suomessa maan eteläiseen osaan. Kaava-alueen korkeudella on kuitenkin tavattu Suomen kolmestatoista lepakkolajista ainakin neljä: alueen yleisin laji pohjanlepakko (*Epstesicus nilssoni*), viiksi-siippa (*Myotis mystacinus*), isoviiksisiiippa (*Myotis brandtii*) ja vesisiippa (*Myotis daubentonii*) (Lajitietokeskus 2022; SYKE 2014). Kuitenkin vain pohjanlepakoista on havaintoja Oulun seudulta (Lajitietokeskus 2022).

Suomessa esiintyvät lepakot saalistavat öisin ja lepäävät päivän suojaisessa paikassa. Erityisen arvokkaita ovat lepakko-yhdyskunnille sopivat päiväpiilot puiden koloissa, rakennuksissa, kallionkoloissa ja muissa suojaisissa paikoissa, sekä hyvät saalistusalueet riittävän lähellä päiväpiiloja. Hyviä saalistusalueita tai lentoreittejä ovat esimerkiksi vanhat kuusikot, erilaiset kosteikot, metsänreunat sekä teiden ja polkujen metsään muodostamat lentokäytävät. Suomessa lepakot horrostavat lokakuusta huhti-toukokuuhun.

4.1 Selvitysmenetelmät

Alueelle tehtiin yhden maastokäynnin lisääntymisaikainen lepakkoselvitys kesäkuun puolivälissä. Lepakoita etsittiin vuorokauden hämärimpään aikaan selvitysalue rauhallisesti läpi kävellen. Lepakoita havainnointiin sekä visuaalisesti etsimällä, että käyttämällä ultraäänidetektoria (Wildlife Acoustics EM3+), joka muuntaa lepakoiden kaikuluotausäänet ihmiskorvin kuultaviksi. Kartoitusyönä sää oli lepakoiden havaitsemisen ja aktiivisuuden kannalta hyvä (lämpötila 8,5 °C, sateetonta). Ajoittain puuskittainen tuuli heikensi kartoitussäätä hieman, muttei todennäköisesti kuitenkaan aiheuttanut virhettä kartoitustulokseen. Maastokäynnillä arvioitiin myös alueen ympäristön yleistä soveltuvuutta lepakaille. Alueen aiemmat lepakohavainnot tarkastettiin Suomen lajitietokeskuksen Laji.fi-sivustolta 16.6.2022.

4.2 Tulokset

Selvityksessä ei havaittu lepakkoita. Alueella on rakenteeltaan lepakoiden saalistusmaastoiksi soveltuvaa metsää, jonne tiet ja puun varastointialueet muodostavat sopivia lentokäytäviä ja aukkoja. Suuri osa metsästä on rehevää, ja alueella on myös hyönteisiä kerääviä kosteampia painanteita. Alueella ei ole lepakoiden lisääntymispaikoiksi soveltuvia rakennuksia, ja sopivia kolopuita on vain niukasti. On myös mahdollista, että nykyisestä tehdastoiminnasta aiheutuva jatkuva ääni häiritsee lepakkoita ja on estänyt niiden asettumisen alueelle. Laji.fi-sivustolla ei ollut aiempia lepakohavaintoja selvitysalueelta tai sen välittömästä läheisyydestä. Lähimmät pohjanlepakot on ilmoitettu noin neljän kilometrin päästä selvitysalueen kaakkois- ja luoteispuolelta. Näiden tulosten perusteella alueella ei ole huomioitavaa arvoa lepakaille.

5 Yhteenveto

Stora Enson Oulun tehtaan läheisyydessä olevalle Nuottasaarella sijaitsevalle metsäalueelle tehtiin touko-kesäkuussa 2022 pesimälinnusto- ja lepakkoselvitys aiempien luontoselvitysten ja YVA-menettelyn tueksi.

Selvitysalueelta ei erottunut pesimälinnustolle tai lepakoille merkittävän arvokkaita kohteita. Alueen linnusto koostuu pääosin metsän yleislajeista ja kaupunkimetsissä viihtyvistä pensaikkomaiden ja lehtimetsien lajeista. Pesimäympäristön väheneminen Suomessa ei ole uhanalaistumisen pääasiallinen syy millekään havaituista suojelullisesti huomionarvoisista lajeista (Lehikoinen ym. 2019). Mikään selvitysalueen osa ei myöskään erottunut selvityksessä linnustoltaan selvästi muuta aluetta arvokkaampana, vaan havainnot jakautuivat melko tasaisesti alueen eri osiin. Lisääntymisaikaisessa lepakkokartoituksessa ei havaittu lepakoita. Vaikka selvitysalueen metsä on rakenteeltaan lepakoiden ruokailualueeksi soveltuvaa, ei alueella ole pesimäyhdyskunnille sopivia rakennuksia, ja pesimä- ja päivälepopaikoiksi soveltuvia kolopuita on vain niukasti. Lisäksi nykyisen tehdastoinnin melutaso todennäköisesti häiritsee lepakoita alueella.

Selvitysten yhteydessä alueella havaittiin metsäjänis, kettupoikue ja metsäkauriita. Metsäkauriista on alueella tehty havaintoja myös aiemmissa selvityksissä (*Ramboll Oy 2021*).

6 Lähteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustonseurannan havainnointiohjeet. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. Painos. Helsinki.

Lehikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Raja-särkkä, A., Rintala, J., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J. & Valkama, J. 2019. Suomen lintujen uhanalaisuus.

Maanmittauslaitos 2022.

Oulun kaupunki 2022. Uuden Oulun yleiskaava. <https://www.ouka.fi/oulu/kaupunkisuunnittelu/uuden-oulun-yleiskaava>

Ramboll Oy 2021. Stora Enso Oy, Maankäytönselvitys, Vaihe II.

SLTY 2012. Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksesta luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille.

Suomen Lajitietokeskus 2022. Aineistopyyntö. <https://laji.fi> (1.6.2022)

Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998. Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Helsinki.